

Prenumerationspris
 1 1/2 år Kr. 3:—
 1/2 " " 1 50

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
 Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.
 UTKOMMER ALLA ONSDAGAR

Utlandet:
 1/1 år Kr. 4:—
 1/2 " " 2:—

Johan Larsson Hammerman.

Den 22. augusti avled i sitt hem i Kärrslätt, Vormsö f.d. folkskolläraren Johan Hammerman. Den hädangångne var född på Vormsö d. 1. okt. 1851, förlorade vid 6 års ålder sin ömma moder och fick tidigt göra bekantskap med kampen för tillvaron med att arbeta i farfars smedja m.m.

Sin första undervisning fick han av dåvarande kyrkoherden Petersson genom att besöka skolan på prästgården 1 dag i veckan från till 10 14 års ålder.

Effer genomgången kurs vid seminariet i Paschlep 1873—76 anställdes H. som lärare vid skolan i Kärrslätt där han troget tjänstgjort i 25 år, d.v.s. till 1901, då ryska språkets införande i skolorna tvang många goda arbetare ur ledet. Hammerman var icke blott verksam som en

god skolman, utan arbetade med i den svenska kulturella och andliga odlingens olika grenar. Var samtidigt söndagsskollärare, predikant och ledde sången i bygden. „Min längtan var att få giva upplysning åt vårt folk,“ säger H. själv i sin levnadsteckning. Som en hedersman av den gamla stammen ägde han ock folkets fulla aktning och förtroende.

Frid vare över hans minne! H. P.

Till Johan Hammermans minne.

Torsdagen den 22. augusti har en av de första av våra estlandssvenska folkskollärare, Johan Hammerman, gått ur tiden. Han som har varit vägvisare för en talrik skara, han som oavbrutet till sitt sista kände det som sin plikt att stå i de ungas tjänst, han som alltid inplantade det goda fröet i så många unga själar, han har tagit avsked från oss.

Men banden mellan de sörjande och den hädangångne ha icke brutit, ty en god säningsman har också kunnat bärga goda skördar. Inflytelserik och tjänlig har hans verksamhet varit. De svåraste motgångar och de bittraste frestelser har han övervunnit. Alltid trogen sin stam, sin nation gav han icke tappt i den svåraste rusificeringsperioden, då han led förföljelse på grund av sin manliga ståndaktighet. Ofta var han tvungen att fullständigt isolerad försvara sig mot övermakten men han tvekade ej, han svek icke sitt kall, utan fullgjorde sin plikt, trotsande de stormar, som ofta hotade ominnet

göra och krossa hans livsverk. Vi hava sett vilken välsignelse en vilja kan åstadkomma, vi hava sett vad en trogen plikt känsla kan framkalla, vilka rika skördar den inbärgat. Därför uppskatta vi honom. Frid över hans minne! Vi unga bringa honom vårt tack och vår hyllning! Hj. P.

Amundsens hem nationalegendom. Minister Gade, som var personlig vän till Roald Amundsen, har meddelat Aftenposten, att man har för avsikt att bevara egendomen Urianenborg i närheten av Oslo, där Amundsen bodde, som national egendom. Manbyggnaden skulle stå kvar orörd, men en annan bostadsbyggnad på egendomen är det meningen att ändra om till ett hem för gamla sjömän. I första hand skulle hemmet avses för de män, som medföljde Amundsen på hans expeditioner. Det torde emellertid komma att dröja någon tid, innan planerna kunna realiseras.

Stora stöder på Amerikaångarna. Enligt privattelegram till danska tidningar ha under det senaste halvåret betydande mängder post stulits på de större amerikaångarna. Helt nyligen försvann från ångaren Levithan brev och paket till ett värde av icke mindre än ett par miljoner kr. Vid ångaren Bremens ankomst till New York i onsdags arresterades en tvsk vid namn Hans Barlage. Denne hade, förklädd till steward från passagerarna stulit juveler till ett värde av c: a 100,000 kr. Man misstänker, att denne tysk även vid andra tillfällen stulit från emigranter.

Glimtar.

Under de senaste dagarna har det blivit förunderligt tyst kring affären i fjärran Östern. Måne det är lugnet före stormen? Däremot rör sig allting kring Snovden och Haag. Man tycks vänta någonting gott från Haag? Men som det nu ser ut, kan knappast så bli fallet.

Människorna tycka inte om att länge tala om samma sak, de måste söka någonting nytt. Som gott och väl är, finns det alltid något, som ger vatten på kvarnen: „Graf Zeppelin“ Friedrichshafen, Tokio, Los Angeles, New-York, Lakehurst, azorerna jämte annat sådant i långa banor. Den senaste nyheten är kanske upproret i Palestina, men det kommer om några få dagar att förblekna vid sidan av någon schackspeltävling fotbollsmatch, atlantflygning el. dyl. En som i dag hyllas av tusentals människor, kan i morgon ligga i en fuktig vandskammare, saknande det allra nödvändigaste, glömd av sina beundrare. Hos de gamle heter det, att man icke skall förlita sig på furstar icke heller på hästar eller på kvinnogunst, men folkgunsten torde vara ett lika vanskligt ting.

Hösten, som tränger in på människorna och jämväl på hela naturen, talar man inte mycket om. Den är en gammal nyhet. Regnet silar ned i oavbruten ström, icke heller jag tar någon notis därom, ty det brukar ju regna. Skattebetalningen kanske förstör den lugna nattsömnen för mängden, ty det är också ett nödvändigt ont, som hör ihop med hösten.

Lantmannen är nöjd med skörden, ty naturen har i år varit mildare stämd mot honom än under det senaste året. Duvorna sitta ihopkrupna och sucka över solvärmen, som dag från dag blir allt sparsammare. Även de känna på sig, att hösten nalkas.

Den gångna veckan.

Senaste lördag kl. 2 e. m. öppnades VII utställningen (mässan) i Reval.

Antalet besökare på lördagen var tämligen litet, men däremot på söndagen besöktes utställningen av c: 35000 pers. Denna utställning är den största och mest omfattande som hållits i Reval.

På lördagen och söndagen var Reval mitt uppe i ett „krig“ Plötsligt genljödo gatorna av skarpa knallar och människorna stannade, undrande vad det månne betyda. Många hade glömt redan den stora gasskyddsutvisningen, som skulle äga rum på söndagen och för vilken man på lördagen höll „generalrepetition“. På söndagen, när klockorna i stadens kyrkor ringde till gudstjänst, utbröt „kriget“ på allvar. En talrik skara människor hade vandrat ut till hippodromen för att åse „kriget“.

„Graf Zeppelin“ som befinner sig på jordenruntflygning har lyckligt anlänt till Los Angeles på måndagen, varifrån den fortsatte till New-York.

Blodiga sammandrabbningar i Palestina

Araberna ha enligt vad tidningarna meddela upprepade gånger anfallit judarna, och därför ha beväpnade araber för några dagar sedan anfallit den lilla staden Haifa, avväpnat de engelska soldaterna och intagit staden. Även i Jaffa ha araberna angräpat ämbetsverken. För att undvika händelserna i Haifa, öppnade engelsmännen eld, varvid upprorsmakarna drogo sig tillbaka, efterlämnande fyra döda och sexton sårade. Under oroligheterna ha även flera kristna blivit dödade däribland amerikanska medborgare.

Englands överkommisarie i Palestina, sir Herbert Samuel, som befann sig i Prag, fick order att omedelbart resa till Jerusalem. Hela Palestina har förklarats i krigstillstånd.

På tisdagen demonstrerades härstädes en svensk flygmaskin, byggd av „A. B. Svensk flygindustri.“ Flyguppvisningen lyckades till alla delar och många av våra ledande militärer gjorde flygturer med.

Engligt uppgift i tidningarna ha ryssarna företagit sina årliga fältmanöver, som försiggå i närheten av Leningrad, särskilt Kronstad med omnejd. I samband därmed ha Kronstad förklarats i belägringstillstånd.

Letlands flotta, som för en vecka sedan besökte Reval anlände till Riga på måndagen. På hemvägen överraskades fartygen av en stark storm, ur vilken

de dock lyckligt klarade sig. Letterna voro förtjusta över mottagandet i Reval.

Baltiska lantvärets jordfråga. Riga. Folkomröstningen rörande frågan om tilldelande av jord åt de förra medlemmarna av det baltiska lantväret har avslutats.

Det exakta antalet röster är ännu icke känt, men det är dock säkert att det nödiga antalet av 112,000 underskrifter redan i betydlig grad överskridits.

Till följd härav kommer lagförslaget ifråga att överlämnas till parlamentet, som ånyo sammanträder den 22 oktober.

Rågskörden i Litauen 10 % större än i fjol. Utsikterna beträffande årsskörden äro tillfredsställande. Under innevarande år har råg odlats på en areal av 470,000 hektar och skörden har utgjort 600,000 ton eller 10 % mer än föregående år.

Bremens kyrkor få nya koppartak. Under världskriget fingo som bekant många tyska kyrkors koppartak vandra till ammunitionsfabrikerna. Det är endast naturligt, att tendensen nu går i motsatt riktning. Sålunda omgives en av Bremens mest bekanta kyrkor, Liebfrauenkirche (Vårfrukyrkan) — vars på 1,000-talet uppförda torn är en framträdande detalj i den ärevördiga hansesstadens stadsbild — för närvarande av stora byggnadsställningar, emedan byggnaden nu skall få ett helt nytt koppartak. Även den gamla domkyrkan, vars torn under den svåra tiden fingo behålla sitt tak, medan kyrktaket i övrigt offrades, skall inom den närmaste tiden renoveras på samma sätt.

Rikt torskfiske vid spetsbergen. Enligt meddelande till Tidens Tegn pågår f. n. ett synnerligen givande torskfiske vid Spetsbergen. Torsken förekommer i väldiga mängder och fiskarna få så att säga torsk på varje krok. Omkring 80 fartyg från Aalesund ligga mellan Björnön och Spetsbergen. Till Frankrike exporteras stora mängder saltad ishavsorsk.

5,000 bolsjeviker sitta nu häktade i Mandsjuriet. Från samtliga stationer vid öst kinesiska banan transporteras dagligen hundratals häktade sovjetmedborgare till Harbin, ofta jämte familjer. Tyska konsuln Stobbe har förklarat, att den möjligheten icke är

utesluten att samtliga sovjetmedborgare i Mandsjuriet i händelse av krigisk aktion interneras som krigsfångar. Antalet häktade sovjetmedborgare uppgår till 5,000 och för dem inrättas i närheten av Harbin ett nytt koncentrationsläger.

Jesuitfientlig tidning beslagtas i Rom. Polisen beslagtogs tidningen Impero, emedan den angripit jesuiterna och deras verksamhet i Italien

Giftig gas i Wien. På en gata i Wien stötte några med schaktningsarbete sysselsatta arbetare nyligen på ett lager av från krigstiden stammande giftgasflaskor. Några av de små flaskorna krossades, och strax därpå var hela gatan höljd i gas. Arbetarna måste fly hals över huvud. De som voro närmast flaskorna fingo smärtor i ögonon och blevo illamående.

Enligt polisens utredning har man grävt på ett område, där under kriget låg en fabrik för framställning av giftgaser. Efter kriget grävde man ned omkring 100,000 flaskor med giftgas. Sedan jorden nu uppluckrats är det fara värt att gasen skall fortsätta att strömma ut en längre tid.

Skjutövningar nattetid i Revalsbukten. Skjutövningar om natten ha i dagarna begynt i Revalsbukten och komma att fortgå till den 1 instundande november.

Då Surop övre fyr visar fast rött sken, är västra inloppsfarleden (mellan Nargö och Surop) stängd och fartyg kunna begagna sig endast av den norra inloppsfarleden (mellan Nargö och Wulf).

Då Nargö fyr visar rött blixtsken, är norra inloppsfarleden (mellan Nargö och Wulf) stängd och kunna fartyg begagna sig endast av den västra inloppsfarleden (mellan Nargö och Surop).

Måltavlorna komma att placeras inom följande områden:

1) Mellan 50° 39' N och 59° 32'.5 N samt 24° 50' O och 24° 31' O.

2) Mellan 59° 32'.5 N och 59° 28' 40" N samt 24° 14' O och 24° 14' O.

3) Mellan 59° 28' 40" N och 59° 26' 10" N samt 24° 14' O och 24° 20' 50" O.

En vikingaborg på tyska Östersjö-kusten I en sumpmark

mellan de båda tyska Östersjöbadorterna Heringsdorf och Ahlbeck har man för en tid sedan gjort ett intressant fynd. Det rör sig om rester av en mur och bjälklag, vilka i gångna tider synbarligen utgjort en brygga. Den vetenskapliga undersökningen på fyndorten har givit vid handen, att det sannolikt är på detta ställe, som den i hävderna ryktbara vikingaborgen Jomsborg varit belägen. Denna forntida krigshamn, som synes ha varit icke mindre än 1,500 meter lång och 500 meter bred, bör ha kunnat bereda rum åt minst 300 drakskepp. Under århundradenas lopp har denna anläggning blivit fullkomligt igensandad. Sannolikheten av de framställda hypoteserna rörande fyndets natur bestyrkas av den omständigheten, att man redan tidigare i en närlägen bäck grävt fram ett vikingaskepp.

Myteri på franskt slagskepp Ett svårt myteri har enligt telegram till Dagens Nyheter från Paris utbrutit på slagskeppet „Waldeck-Rousseau“, som f. n. ligger i ostasiatiska farvatten. Under ett uppehåll i Colombo gjorde maskinpersonalen myteri efter att ha varit tvungen att arbeta oavbrutet i tre dygn i den tropiska hettan. Befälet lyckades dock nedslå myteriet. Slagskeppet har förlorat 32 man av sin besättning under färden till Ost-Asien. Enligt de officiella rapporterna har 19 man dött i epidemiska sjukdomar. Humanité, som återger händelsen, låter förstå att de övriga arkebuserats.

Petroleumbranden i Moreni kan ej släckas Bukarest. Enligt ett utlåtande av experter äro nu alla släckningsförsök från jordytan i det brinnande petroleumområdet i Moreni omöjliga. Man uppskattar den gasmängd, som brinner till omkring 3 miljoner kubikmeter per dag. Två vid den senaste explosionen skadade arbetare ha avlidit, varigenom hela antalet dödsoffer är sju.

Brinnande tysk ångare utan besättning påträffad. Newyork. Tyska ångaren Quimistan på resa till Genua har påträffats brinnande och övergiven av besättningen 1.100 sjömil österom Norfolk i Wirginia. Av besättningen syntes intet spår.

Begränsningen av invandringen. Invandringsmyndigheterna i Kanada ärna begränsa in-

vandringen från Europa i slutet av året, man hyser farhågor för att arbetslöst folk skall börja anhopa sig i städerna såsom en följd av den dåliga skörden.

Skörden i Ryssland. Från Moskva meddelas: Handelskommisariaten har företagit en inspektionsresa genom spannmålsområden av sovjetunionens europeiska delar och därpå avlämnat rapport:

Endast i Ukraina och norra Kaukasien kan motses en skörd som är bättre än fjolårets. I alla övriga områden blir skörden sämre än 1928.

Med hänsyn härtill föreslås; att i Ukraina och norra Kaukasien böra uttagas alla spannmålsförråd som av befolkningen „kunna undvaras“, ty när hungersnöden givit sig tillkänna, blir det för sent. Brödransonerna böra minska och mjölet bör uppbländas med surrogat.

Två milj. kronor åt Svenskbyborna. Man håller nu som bäst på med att organisera insamlingskommittén till förmån för Svenskbyborna. Man kommer att taga som förebild den insamling, som anordnades då kontung Gustav fyllde 70 år. Man beräknar, att 2 miljoner kronor äro nödvändiga.

Redan innan insamlingen öppnats, ha bidragen börjat strömma in. Man förfogar redan över mer än 13,000 kronor.

Svenskbyborna synas trivas bra i sin förläggning i Jönköping. De hade anordnat en konsert på kaserngården, varvid sångkören under stor tillströmning sjöng andliga och fosterländska sånger. Sångfesten inbringade 1,000 kronor.

Hovrättspresident Berglöf, en av de ledande i mottagningskommittén, skriver i en artikel, att idealet vore att alltjämt hålla Svenskbyborna samlade i en by. Den bleve i alla fall mindre än många dalabyar. I själva verket skulle denna nya Gammalsvenskby kunna bli en vallfartsort Alltjämt sammanhållna i en by skulle Gammalsvenskbyborna ändock så småningom assimileras med det svenska folket. *O. P.*

Alpbestigare dödad av blixten. En märklig olycka inträffade en dag i förra veckan på en av Mont Blancs sluttningar. Två unga bergsbestigare överraskades vid Chamonix av ett oväder, och

plötsligt slog en väldig blyxt ned bland dem. En av de unga männen dödades på stället, och hans lik slungades av lufttrycket en halv km. bort. Det vå andra lyckades några timmar senare, svårt förbrända, komma i säkerhet.

Ödeläggande Eldsvåda i

Hulls fiskhamn. En jätteeldsvåda utbröt på söndagafton i Hulls fiskhamn. Ännu på morgonen brann det våldsamt. Brandområdet sträcker sig över en halv engelsk mil. De nya fismarknadsanläggningarna, som kostat 100,000 pund sterling, äro så gott som helt

förstörda. Sju trålare i hamnen ha blivit illa skadade av elden och 15 järnvägsvagnar med fisk blevo också lägnas rov.

St. Mikaelsskyrkan.

Gudstjänst sönd. d. 1. sept. kl. 10. 30 f. m.

Natten till den 23. augusti avsommade i sitt 78 levnadsår f. d. folkskolläraren i Kärrslätt by

Johan Hammerman,

djupt sörjd och saknad av
Vormsö, den 26. 1929.

Maka och barn.

Långt bortom rymden vida,
längre än solar gå,
högre än stjärnor tindra,
den bedjandes suckar nå.

Anden från stoftets världar
lyfter sitt vingepar,
klappar på himlaporten
och söker sitt hem, sin Far.

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A **STOCKHOLM** Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Svenska Fiskarskolan

vid Östra Nylands folkhögskola, nära Lovisa stad, omfattande undervisning i folkhögskoleämnen fiskerihushållning, båtbygge och navigation (med skepparexamen för mindre kustgående fartyg å Osternsjön), vidtager med sin verksamhet söndagen den 27 oktober kl. 12 p. d. Bostad och kost till självkostnadspris å skolan. Förfrågningar och inträdesansökningar till undertecknad, folkhögskolans förestandare. **L. G. von Bonsdorff.**

(Kuggom station, Finland.)

Tillbringa Eder semester

i Dalarna och Värmland,

vilka båda landskap ifråga om storlagen natur och intressanta platser räknas bland Sveriges främsta.

Bekvämate förbindelser med Bergslagsbanan.

„Besök Borås“

Aktiebolaget **LUDVIG ANDERSON, KINNA,**
(Kasthalls Mattfabrik)
EFTERHÖR „KASTHALLSMATTOR“

THORSVIKS
TOALETTPAPPER
NORRAHAMMAR
Rekommenderas.

SVENSKA BOMULLSFLAGGOR
till utlandet direkt från fabriken inom Sverige
genom handlande branschen
Gefle Manufaktur A.-B. STRÖMSBRO

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna
Tillverkar och försäljer:
GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LINNEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

Bierstugan i

Spångabacken, Norrköping.

Rekommendera sina väl tempererade maltdrycker.

NORSHOLM — VÄSTERVIK — HULTSFREDS JÄRNVÄG

är en färd fylld av de angenämaste reseintryck genom Östergötlands och Tjusts vackraste trakter. Från det gamla, idylliska Västervik, väl värt ett besök, finnes flera ångbåtslägenheter utåt den vackra skärgården.

Tillskriv

Järnvägsbyrån, Västervik.

Restaurant Runan

Sundsvalls populäraste restaurant
HEMTREVLIGFESTVÄNING
Förträfflig mat. Billigaste priser

STADSHOTELLET

MOTALA

rekommenderas. 1:sta klass restaurant och festväning. Bekväma och trevliga resanderum. Telefon: Namnanrop. (1778)

Byggnadsingeniör

ERIK BREMMER

V. Hamngatan 9 — GÖTEBORG.

Telefoner: 19215, 39215.

Utför alla slags byggnadsarbeten.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

SHELL BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin, Ekorre, Hare och Kanin uppköpas till allra högsta pris. Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4.

STORA HOTELET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.

Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet, Linköping Intern. hotellcode 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbelrum från 10.— kr. Lunch från 2:50 kr. Middag från 3.— kr. Supé från 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

FISKARE!

ANVÄNDER NI FÖR EDER BÅTMOTOR
INHEMSKT MOTORBRÄNSLE!

Om ej, så försök vår

TRAKTORBENSIN

(för fotogenmotorer)

DÄRIGENOM SPÄRRAR NI PENGAR,
ty den är billig, kraftigare än
fotogen och därför ekonomisk.

Estländska Oljeskifferkonsortiet

(Svensk Konsession)

Tönmägi I. TALLINN Telefon '6

Jönköpingsstads och läns sparbank
Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
i Jönköping, Huskvarana, Norrahammar, Smålands Taberg,

Stadshotellet ESLOV.

Fullständig spritservering.

Förstklassigt kök.

Ny ägare L. Pehrsson.

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellanliggande svenska
hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

Stadshotellet i

LINDESBERG

REKOMMENDERAS

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17. Norrköping

Rekommenderas

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskota

Tel. 771-08 Grevturegatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt utval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Beställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten expedieras omgående.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29.